# GAZETA
## Wielkiego Xięstwa
# POZNAŃSKIEGO.

Nakładem Drukarni Nadwornéj *W. Dekera i Spółki.* — Redaktor: *A. Wannowski.*

**№ 59.** W Czwartek dnia 11. Marca. **1841.**


## Wiadomości zagraniczne.

### Polska.

Z Warszawy, dnia 5 Marca.

Udzielone zostały następujące pensye emerytalne i dodatki do pensyi: P. Tekli z Fredrów Faleńskiéj, wdowie po Józefie Faleńskim, Sędziu Naiwyższéj Instancyi, oraz pozostałym pięciorgu dzieciom przez wzgląd na 29letnią ich męża i ojca służbę, w ciągu i z powodu któréj uległ był chorobie, złp. 12,000, w połowie dla matki, w połowie dla dzieci. — Andrzejowi Kossowiczowi, b. zastępcy Pisarza Kancellaryi Ziemskiéj Gubernii Lubelskiéj, złp. 1950. — Alexandrowi Krzyżanowskiemu, Assessorowi Kollegialnemu złp. 4000.

### Francya.

Z Paryża, dnia 26. Lutego.

(*Gaz. Powsz.*) — Dyskussye publiczne o systemie pokoju lub wojny nie nastąpią, ponieważ żaden z tych systemów nie doszedł jeszcze do dojrzałości, i o nich ludziom tylko w niepewnych zarysach się marzy. Same tylko osobistości rozbierają, one tylko interessują. A przecież o cóż tu idzie, jeżeli rzecz samą ogołoconą z wszelkich pozorów rozbierać chcemy? Czy Francuzi i Niemcy nareszcie do rozumu przyjdą, czyli też nie; czy Niemcy i Francuzi choć raz nareszcie wspólnie o tém się przekonają, że oni wspólny mają interes cywilizacyi naprzeciw angielskiemu i rossyjskiemu systematowi odłączania się (seperatismus)? Tylko Anglia i Rossya mają oddzielne zaeuropejskie, a może po części antieuropejskie cele; Anglia i Rossya myślą same kiedyś Azyą się podzielić; Anglia i Rossya same tylko między sobą się łączą, z zastrzeżeniem, aby późniéj znowu rozbrat uczynić. Anglikom Niemcy za przedmurze przeciw Francyi służyć mają, Rossyjanie zamyślają kiedyś, po zerwaniu przyjaźni z Anglią, podać dłoń przyjacielską Francyi. Niemcy i Francyja połączone, mają w tem wspólny interess, aby wyłączne panowanie Anglików na morzu Srodziemném sparaliżować, panowanie, przez które Anglia wszelkie zasoby Hiszpanii, Włoch, Grecyi z czasem pochłonie, które ją czyni moralną władczynią Syryi i Egiptu, panowanie, któreby, gdyby raz wpływ angielski we Włoszech i Hiszpanii miał być zagrożony, materyjalném zajęciem Sycylii przez Anglików się skończyło. Jeżeli z drugiéj strony politycznéj przyjaźni węzeł Niemców z Francyą nie połączy, przymierze rossyjskie zawsze się Francuzom jeszcze pozostanie. Niemcy wschodnie po części zamieszkałe są przez ludy Słowiańskie, podczas kiedy prowincyje Nadreń-

skie dla Francyi przedmiotem gorącego pożądania. Z powodu tych okoliczności sprzymierze Niemiec z Francyą powinnoby być podstawą europejsko-niemiecko-francuzkiego systemu, na którym się P. Jouffroy z powodu swéj nieznajomości Europy wcale nie poznał, a który w rzeczy saméj zawarty. Gdyby zaś nieszczęsne nieporozumienia, odświeżone próżności à la Richelieu, zamiary à la Napoleon, wzniesienia potęgi Francyi na gruzach Niemiec, sprzymierzu takowemu zapobiegły, cała Europa zginie w odmęcie wojen; zerwanie angielsko-rossyjskiego przymierza wówczas bliskiém; nastąpi sprzymierze angielsko-niemieckie a tém samém rossyjsko-francuzkie, chociaż by to wszystko nawet z osobistą wolą monarchów się nie zgadzało. Przypuściwszy, że Francuzi w połączeniu z innem mocarstwém, nad Renem zwycięztwo odniosą; jakażby stąd dla nich korzyść wynikła? Pracowaliby na lądzie stałym około swéj większości i wielkości Rossyi, tymczasem zaś marynarka ich zginęła by zupełnie, handel ich by ustał a wpływ na Wschodzie byłby raz na zawsze zniszczony. Ale morze, li tylko morze jest kluczem jeżeli nie do wyłącznego panowania na kuli ziemskiéj, to jednak do rozwijania moralnéj równie jak materyjalnéj siły i morzem tylko Anglia tak olbrzymią się stała, jaką teraz jest. Czyżby więc dyplomatycy francuzcy temu co jest lżejszém, powierzchowniejszém pierwszeństwo dać mieli nad tém, co trudniejszém jest, ale nie równie téż treściwszém i w skutkach obfitszém?

## Belgia.

Z Bruxelli, dnia 1. Marca.

Wniosek uniwersytetu katolickiego o ukonstytuowanie go, jakby osoby cywilnéj, już teraz opinią publiczną mocno zajmuje. Rada gminna Leodyum nadesłała nawet sprężystą protestacyą. Skutki takowego konstytuowania byłyby nieobliczone. Czyliżby bowiem klasztory i wszystkie inne duchowne instytuta, które się znowu w znacznéj podnoszą liczbie, nie zechciały sobie rościć prawa do podobnych żądań? Czyliżby wtedy rząd od kościoła nietylko otoczonym, ale także i pochłoniętym nie został? Bruxelski Deputowany Verhaegen, Inspektor wolnego uniwersytetu, który teraz z zapalczywością, z powodu swéj filozoficznéj nauki, przez stronnictwo katolickie bywa zaczepiany, wyrzekł dziś po raz pierwszy w Izbie wiele znaczące słowo, które przecież już dawno stronnictwo jego na wargach miało, mówiąc, że właściwie nie chodzi tu o spór między liberalistami a katolikami, lecz między chcącymi utrzymać niezawisłość Belgii z jéj konstytucyą, a tymi, co z Belgii radziby prowincyą rzymską zrobili. Słowo to wyraża wprost zdanie, opierające się dotąd tylko na pewnych dążnościach, które przecież, bez położenia im tamy, od rzeczywistości nie bardzo są dalekie.

Z dnia 2. Marca.

Dziś spodziewają się ukończenia obrad w Izbie o budżecie. Sądzimy, że Ministeryum większość pozyska. Upadek tegoż wśród obecnych okoliczności znaczneby za sobą pociągnął skutki i popchnąłby kraj w odmęt, wśród którego pożądanych wypadków spodziewać się nie można. 4ta godzina. Zamknięto nakoniec obrady. Budżet uchwalono; Ministeryum pozyskało większość 49 głosów przeciw 39.

## Niemcy.

Z Kasselu, dnia 20. Lutego.

Nie możemy żadną miarą opisać smutnego wrażenia, jakie sprawiła w mieście naszem wiadomość żałobna, a którą uważamy za obowiązek krajowi obwieścić: nasza ulubiona Xiężna, wzór pobożności, ozdoba dostojnego naszego Xiążęcego dworu, opiekunka wszystkiego co jest dobre i piękne, familii Hesseńskiéj pycha i miłość, matka narodu, matka ubogich, Fryderyka, Krystyna, Augusta, już nie żyje.

Z Monachium, dnia 18. Lutego.

Król nadał przywiléj na nowo odkryty wynalazek zwany: Lithostereotypią, szczególniejszy w swoim rodzaju, który nieobliczone korzyści dla sztuki drukarskiéj przyniesie.

## Austrya.

Z Wiednia, dnia 25. Lutego.

Niedawno wrócił tu z Medyolanu Dr. Jäger dokąd go wezwał chory na oko feldmarszałek Radecky; lecz cierpieniom feldmarszałka ulżyć nie mógł. Wracając z Medyolanu Dr. Jäger wstąpił do Parmy, gdzie miał zaszczyt być wezwanym przez J. C. M. Arcy Xiężnę Maryę Ludwikę. J. C. M. jest cierpiącą, lecz choroba jéj nie każe obawiać się, tak złych skutków o jakich okolicznie a mianowicie we Florencyi głoszono.

Z nad Dunaju, dnia 25. Lutego.

Gazeta powszechna obejmuje autentyczną przez not. ordin. Husger podpisaną protestacyę komitatu Granskiego przeciw reprezentacyi przez komitat Peszteki względem mieszanych małżeństw N. Panu podanéj. Komitat Granski poczytując wspomnianą reprezentacyę ciężkiém nadwerężeniem praw kościoła, nie mogących ulegać przepisom prawa świeckiego, oświadcza, że ponieważ władzy du-

chownéj służy prawo wyrokowania w sprawach czysto duchownych, obejmujących też udzielenie albo odmówienie błogosławieństwa, Stan Granski prawu obywatelskiemu znaczenia takiego przypisać nie może, żeby mu do spraw religijnych mieszać się wolno było.

## Turcya.

**Z Konstantynopola, dnia 15. Lutego.** (*Gaz. Pawsz.*) — Odbyła się nareszcie w wydziale spraw zagranicznych wielka rada względem ułożenia firmanu, nadającego Mehmedowi Alemu i jego następcom Egipt prawem dziedzictwa. Dnia 4. o godzinie 10 przed południem zagaił Reszyd Basza posiedzenie stósowną mową. Prócz Posłów czterech mocarstw europejskich i Reis-Effendego miały jeszcze następujące osoby udział w tych obradach: Riza Basza, Nadochmistrz Jego Wysokości i Komendant sułtańskiéj gwardyi przybocznéj Ahmet Fethi Basza szwagier Sułtana, Xiążę Vogorides z Samos, Wielki Mufty, Dygnitarze państwa i Ministrowie, dwaj Kadiaskerowie i wielu znakomitych urzędników tureckich. Pierwszy dragoman tutejszego poselstwa rossyjskiego sprawował urząd protokolisty i tłumacza w miejscu zmarłego przed kilku dniami Pana Franceschi. Pierwszy punkt od którego obrady zaczęto, został większością głosów po małoznacznych zarzutach z strony Posła angielskiego przyjęty. Chodziło o ustanowienie charakteru, w jakim się Posłowie europejscy na odbywać się mającym dywanie znajdować mieli i czyli to, co z strony Porty pod względem Wicekróla ma być zawyrokowane ma się stać przy czynném współdziałaniu wysokich mocarstw; a zatém, czyli firman inwestytury należy przełożyć Konferencyi londyńskiéj, lub czyli też reprezentanci wielkich mocarstw li tylko na udzieleniu rad swoich zaprzestać mają. Oświadczano się za ostatniém, ponieważ mocarstwa zagraniczne zostawiają Porcie całkiem dowolne działanie w wewnętrznych sprawach państwa. Potém przystąpiono do rozbioru pojedyńczych przedmiotów, które tu w krótkości przytoczę. Dane Mehmedowi Alemu przebaczenie za nadużycia, jakich się w ostatnich dopuścił latach, ma się i do dzieci jego rozciągać. Wszystkie z zagranicznemi mocarstwami zawarte traktaty, wszystkie prawa państwa, już wydane albo wydane być mające, podobnie do Egiptu mają być zastósowane, jak do wszystkich innych prowincyi państwa tureckiego. Publiczna modlitwa w całym obrębie baszostwa egipskiego tak się ma odbywać, że w meczetach tylko imie Sultana jako władzcy wiernych i następcy proroka ma być wymieniane. Prawo bicia pieniędzy jedynie Sułtanowi ma służyć. Przytém nadmieniono, że gdyby stósunki handlowe jakiéj zmiany w tym względzie wymagały, łatwoby było w każdym razie rozstrzygnąć, czyli można dozwolić Mehmedowi Alemu wybijania pewnéj summy pieniędzy, z zastrzeżeniem prawa odwołania tego pozwolenia. Wojskowi równie jak cywilni urzędnicy egipscy otrzymają takie same mundury, jakie na mocy rozkazu Sułtanskiego już są zaprowadzone, albo w przyszłości zaprowadzone być mają. Liczba wojska, jakie Wicekról trzymać będzie miał prawo, nie powinna 25,000 ludzi przechodzić. Mianowania Oficerów aż wyłącznie do Kapitana, pozostawia się Wicekrólowi, mianowanie Kapitanów przeciwnie i wyższych Oficerów do Porty należeć będzie. Żołd wojska ma być do zasad przez Portę przestrzeganych zastósowany i na rachunek Porty być wypłacany, w razie gdyby Porta zarząd finansów egipskich na siebie przyjąć miała; gdyby zaś Porta miała Mehmedowi Alemu administracyą podatków i tax pozostawić, on żołd wypłacać będzie. — Teraz przyszła koléj na finanse; obrady nad niemi zajmowały Konferencyą przez kilka godzin, a dawane Porcie rady całkowitego jéj przychylenia się nie pozyskały. Ciekawość więc wielka, co Porta w téj mierze postanowi. — Od tego posiedzenia sześć dni upłynęło; firman przecież jeszcze nie ułożony. Twierdzą wprawdzie, że jeszcze w ciągu dnia dzisiejszego ukończony i do Egiptu wysłany zostanie. Ale zważając na ważność tego dokumentu i tę okoliczność, że przyjęcie jego w Alexandryi wielkiéi ulega wątpliwości, wypadałoby się spodziewać że rzecz ta niejakiéj dozna przewłoki.

Inny korrespondent donosi o téj Konferencyi: »Pod względem większéj części punktów mało się okazało sprzeczności. Do sporu doprowadziły 1) finanse. Podczas gdy trzy mocarstwa stałego lądu za tém się oświadczyły, że wybieranie i użycie dochodów publicznych w Egipcie ma należeć do praw dziedzicznego Administratora Egiptu, Lord Ponsonby mocno przeciw temu powstawał, Znana jest bowiem, nadmienił Lord ten, nienasycona chciwość Mehmeda Alego. Jeżeli na niego liczbami oznaczony haracz nałożą, starać on się będzie zdzierać tém bardziéj swoich nieszczęśliwych poddanych. W żadnéj gałęzi administracyi egipskiéj nie jest tak gwałtownie potrzebna zmiana, jak właśnie w finansach, tak dalece, że Lord Ponsonby wszystko inne za rzecz tylko uboczną uważał. Nie można się było względem tego punktu porozumieć. ¿Dobrze' zawiadamiane osoby

sądzą, że się Porta za stałym oświadczy haraczem. 2) Wojskowość. Jedni sądzili, że liczba wojska, jakie Mehmed Ali utrzymywać może, ograniczać się powinna na 20,000 ludzi; inni byli tego zdania, że takowe oznaczenie liczby jest zbyteczne i stósowniejszą byłoby rzeczą zastósować nabór do wojska do liczby mieszkańców; w Turcyi co do naborów zachodzi stósunek jednego do stu, dla Egiptu wyznaczyćby wypadało jedno do dwustu, a toby przy liczbie 4 milionów mieszkańców tenże sam wydało skutek. Reszyd Basza rozebrał te różniące się zdania i sądził, iż obadwa łatwo się dadzą pogodzić i że tak ich za normę użyć można, iż jedno drugie ograniczać będzie. 3) Wyznaczenie osób, które w Egipcie prawa następstwa używać i porządku, w jakim po sobie następować mają. Z jednéj strony oświadczyli niektórzy, że porządek ten już najprzód ustanowić wypada; Lord Palmerston zastrzegał to prawo Sułtanowi, który może z pomiędzy następców Baszy dowolnie rządzcę wybierać i mianować. Ottomańscy członkowie Konferencyi wszyscy się do zdania takiego przychylali. — Skoro firman podpisany będzie, wyjedzie osobny Kommissarz z inwestyturą dla Mehmeda Alego do Alexandryi. Austryacki Generalny Konsul, Pan Laurin, zapewne z tym Kommissarzem do Alexandryi powróci.« (*Gaz. Powsz.*) — Zamiast oczekiwanego fermanu wczoraj trzy fermany przez mianowanego w tym celu Kommissarza Porty do Egiptu odesłano. Piérwszy obejmuje rozkaz inwestitury Mehmeda Alego, oraz warunki i postanowienia, do których Baszowie Egiptu zastósować się są zobowiązani; w drugim polecono Mehmedowi Alemu zapłacić zaległy jeszcze haracz za Arabię, Kandyę i Syryę i przysłać go do Konstantynopola; w moc trzeciego prowincye Sennaar, Fazoglu, Nubia i Etyopia tymczasowo Gubernatorowi Egiptu powierzone zostały. — Ferman pod Nr. 1. zakomunikowano także posłowi francuzkiemu.

## Ameryka.

Z Rio Janeiro piszą: Pan Bento da Silva Lisooa, dyrektor w ministeryum spraw zagranicznych, udał się do Europy na parostatku Express, w celu wyszukania narzeczonego dla Jéj Cesarsko-Wysokości Donny Januaryi.



ZAPOZEW EDYKTALNY.

Nad majątkiem Fryderyka Pueckert dzierzawcy w Gorzycy, został na dniu 23. Września r. 1840. proces konkursowy otworzony.

Termin do podania wszystkich pretensyi do massy konkursowéj, wyznaczony jest na

dzień 17. Maja 1841.

o godzinie 10téj przed południem w izbie stron tutejszego Sądu przed Ur. Gerlach Ref. G. S. Ziemiańskiego.

Kto się w terminie tym nie zgłosi, zostanie z pretensyą swoją do massy wyłączony i wieczne mu w téj mierze milczenie przeciwko drugim wierzycielom nakazaném zostanie.

Poznań, dnia 20. Stycznia 1841.

Król. Główny Sąd Ziemiański. W. I.



## Kurs giełdy Berlińskiéj.

| *Dnia* 8. *Marca* 1841. | Stopa prC. | Na pr. kurant papierami | Na pr. kurant gotowizną |
|---|---|---|---|
| Obligi długu państwa . . . . | 4 | 103⅚ | 103⅓ |
| Pr. ang. obligacye 1830. . . . | 4 | 100⅝ | 100⅓ |
| Obligi premiów handlu morsk. | — | 81 | 80½ |
| Obligi Kurmarchii z bież. kup. | 3½ | 101⅔ | 101⅙ |
| Obligi tymcz. Nowéj Marchii dt. | 3½ | 101⅔ | 101⅙ |
| Berlińskie obligacye miejskie . | 4 | 103½ | — |
| Królewieckie dito . . | 4 | — | — |
| Elbląskie dito . . | 3½ | — | — |
| Gdańskie dito w T. . . . . | — | 48 | — |
| Zachodnio-Pr. listy zastawne . | 3⅓ | 101⅚ | — |
| Listy zast. W. X. Poznańskiego . | 4 | 105¾ | 105¼ |
| Wschodnio-Pr. listy zastawne . | 3½ | 101¾ | 101¼ |
| Pomorskie dito . . | 3½ | 103 | 102½ |
| Kur- i Nowomarch. dito . . | 3½ | 103⅓ | — |
| Szląskie dito . . | 3½ | — | 102 |
| Obl. zaległ. kap. i prC. Kur- i Nowéj-Marchii . . . . . | — | — | — |
| Złoto al marco . . . . . . . | — | — | 208½ |
| Nowe dukaty . . . . . . | — | — | — |
| Frydrychsdory . . . . . . . | — | 13½ | 13 |
| Inne monety złote po 5 talarów . | — | 7½ | 7 |
| Disconto . . . . . . . . . . | — | 3 | 4 |

Przytém dodatek, zawierający działania piątego Sejmu prowincyalnego Wielkiego Xięstwa Poznańskiego.